

CRNA GORA
Ministarstvo unutrašnjih poslova
Uprava policije

Podgorica,

Broj:

SEKTORSKA ANALIZA
za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2027. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ Nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ Umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ Kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): ZAŠTITA OD NASILJA U PORODICI		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2027. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Rodno zasnovano nasilje se definiše kao „nasilje usmjereno protiv osobe zbog pola te osobe (uključujući i rodni identitet) ili kao nasilje koje nesrazmjerno utiče na žene”.¹ Nasilje nad ženama je oblik rodno zasnovanog nasilja koje utiče samo na žene jer je direktno povezano sa nejednakom podjelom moći koje održava devalvaciju i potčinjenost žene, ali i krši osnovna prava i slobode. Svjetski je fenomen s korijenima u ekonomskim nejednakostima i nejednakostima u snazi između polova, običajima,

¹ Savjet Evrope (2011), Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, član 3.

tradicijama, religijskim vrijednostima, političkoj nestabilnosti i ratnim sukobima. Ima ozbiljne posljedice na fizičko i psihičko zdravlje žrtava, ali i na društvo u cjelini.

Prema jednoj od najsveobuhvatnijih definicija na nivou Evrope, nasilje nad ženama označava „sva djela rodno zasnovanog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerovatno imati za posljedicu fizičku, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu“.²

U toku posljednje dvije decenije, nasilje nad ženama se posmatra u kontekstu kršenja ženskih ljudskih prava, kao što su: pravo na život, sigurnost, dostojanstvo, fizički i moralni integritet, ali i kao oblik rodno zasnovane diskriminacije³. Nasilje nad ženama i nasilje u porodici je ozbiljan i složen problem u crnogorskom društvu. Vlada uložile napor da kroz usvajanje zakona i strategija stvori pravni i politički okvir koji bi dao adekvatan odgovor na postojeću situaciju. Ali zakonski propisi i strateški dokumenti, koji tretiraju problem nasilja, u praksi su teško primjenjivi jer ih nije pratilo: osiguranje infrastrukture koja je pretpostavka za sprovođenje zakona, osiguranje potrebnih sredstava, umrežavanje nadležnih subjekata za primjenu legislativne i sl.

Usvajanjem Zakona o zaštiti od nasilja u porodici 2010. godine, kao i ratifikovanjem Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici („Istanbulska konvencija“) 2013. god. Crna Gora je zaokružila zakonski i institucionalni okvir za djelovanje u ovoj oblasti, a usvajanjem navedene Konvencije preuzela je obaveze u vezi zabrane diskriminacije po principu „nulte tolerancije“ prema nasilju nad ženama i nasilju u porodici.

U cilju kvalitetnijeg sprovođenja zakona usvojene su i prateće strategije (Strategija zaštite od nasilja u porodici za period 2011-2015. i period 2016-2021. godinu), a od posebnog značaja je usvajanje Nacionalnog plana za implemetaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici za period 2023-2027.

Ministarstvo unutrašnjih poslova već dugo ulaže napor u pravcu efikasnije zaštite žena od rodno zasnovanog nasilja i nasilja u porodici. U februaru 2018. godine u Ministarstvu unutrašnjih poslova formiran je Operativni tim za borbu protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama. Operativni tim je prvenstveno formiran sa zadatkom da, na osnovu Konvencije Savjeta Evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) i nacionalnog zakonodavstva, razmatra ukupnu praksu i kroz analizu reprezentativnih slučajeva i odgovarajućih izvještaja, informacija i mišljenja, radi na utvrđivanju daljih smjernica i inicijativa za svrsishodne promjene na planu javnih politika i institucionalne prakse u oblasti sprečavanja i zaštite od svih oblika porodičnog nasilja i nasilja nad ženama. Dodatno, u cilju poboljšanja rada tima i njegovih ingerencija na XVII sjednici Vlade Crne Gore, održane 22.02.2024. godine donijeta je Odluka o obrazovanju Vladinog tijela - Operativnog tima za borbu protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama.

² *Ibid*

³ Više na: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm>

Sastav Operativnog tima pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije čine predstavnici Vrhovnog suda Crne Gore, Osnovnog državnog tužilaštva, Višeg suda za prekršaje Crne Gore, Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije, Ministarstva zdravlja, Uprave za inspeksijske poslove kao i predstavnica kabineta potpredsjednika Vlade za demografiju i mlade. Članovi Tima su i predstavnici nevladinih organizacija koje pružaju specijalizovane servise podrške žrtvama nasilja, a koji su birani Javnim pozivom i to NVO „Sigurna ženska kuća”, „Centar za ženska prava”, „SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica”, „SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić”, i „Centar za romske inicijative”.

Uvidom u brojne analize i studije, dolazi se do zaključka da je Crna Gora na relativno adekvatan način definisala zakonski, institucionalni i strateški okvir za sistemsko rješavanje nasilja u porodici, ali svakako su pred nama brojni izazovi u ovoj oblasti.

Bez obzira što u našem društvu postepeno raste svijet o ravnopravnosti, nešto što je bitna društvena vrijednost, a naročito u dijelu poboljšanja položaja žena u društvu, u crnogorskoj porodici je još uvijek prisutno patrijalno shvatanje, a samim tim odobravanja određenog stepena tolerancije prema nasilju.

Uprava policije je jedna od najvažnijih institucija za pružanje pomoći žrtvama u fazi akutnog nasilja u porodici. Uloga policije u suzbijanju nasilja u porodici zahtijeva značajno angažovanje u zaštiti zlostavljanih osoba, identifikaciji nasilnika, hapšenju i privođenju, provođenju predistražnih i istražnih radnji i podnošenju prijave. Zbog toga je veoma važno da službenici/e policije imaju pravilan odnos prema problemu nasilja u porodici i njegovim akterima. Efikasna intervencija policijskih službenika/ca koja podrazumijava i odnos poštovanja i razumijevanja potreba žrtava nasilja u najvećoj mjeri obezbjeđuje osjećaj sigurnosti i bezbjednosti žrtava. Efikasna intervencija posebno u akutnim situacijama nasilja obezbjeđuje žrtvama i pravovremenu socijalnu i zdravstvenu pomoć. Pravilnim tretmanom žrtve nasilja bivaju ohrabrene da se bore za svoja prava i vraća im se povjerenje u državu i njene institucije.

Uloga policije u obezbjeđivanju zaštite od nasilja u porodici ostvaruje se u postupku prikupljanja podataka - dokaza o izvršenju djela, posebno materijalnih, koja su od značaja za dalji pravni postupak. Iskusniji policajci/policajke na terenu intervencije u porodičnom nasilju ubrajaju među najteže i najkomplikovanije, između ostalog zato što se nasilje dešava u porodici, akteri su bliske osobe, a najčešće su prisutna i djeca. Tvrde da je ova vrsta intervencije specifična, složena, neizvjesna, sa mogućim neočekivanim obrtima. Intervencija kod slučajeva nasilja u porodici nije rutinska "suva" intervencija. Za nju se, pored profesionalnih, moraju posjedovati i posebni ljudski kvaliteti. Osjećaj praznine i poraza kod nedostatka dokaza, strah od posljedica za učesnike/ce, naročito djecu, osjećaj uzaludnosti, često ponavlja slučaja i ne dovođenje procesa do kraja, obeshrabruju i demotiviraju službenike/ce.

Povremeno i sama policijska služba, opterećena postojećim mitovima i predrasudama, tradicionalno pristupa problemu porodičnog nasilja. Stavovi službenika/ca policije izražavaju se nekada kao negiranje problema, nedostatak svijesti o ozbiljnosti

situacije ili kao osjećaj bespomoćnosti. Često se čuje mišljenje da će podnošenje prijave i moguće kaznene mjere negativno uticati na porodičnu atmosferu i više doprinijeti raspadu porodice nego mogućoj harmonizaciji odnosa. Tako se najviše napora ulaže u smirivanje situacije i prevazilaženje konflikta. Na taj način se ne postiže željeni rezultat, već se učvršćuje uvjerenje žene da joj nema pomoći i mogućnosti izlaska iz nasilja. Tome doprinose i same zlostavljane žene, koje zatvorsku ili novčanu kaznu muža doživljavaju kao ekonomsko ugrožavanje porodice. Policija je dužna da u postupku sprečavanja i otkrivanja djela "nasilje u porodici" postupi obazrivo, objektivno i na način koji je prilagođen posebnim potrebama žena, djece, starih i nemoćnih lica, osoba sa invaliditetom koje su najčešće žrtve.

Nažalost, jedna institucija ne može sama da uradi sve. Razlog nije samo nedostatak sistema podrške, nego i zakoni koje je dala upravo sama država. Država predviđa da se problem nasilja rješava kroz „sistem“, i to tako da sve institucije, odnosno svaka od njih ima svoj dio posla koji treba da se uradi da bi se došlo do rješenja. Dakle, kao zaključak se nameće da žene generalno nijesu dovoljno informisane o načinu na koji se pruža pomoć i podrška, odnosno načinu na koji se država bori protiv nasilja.

Potrebno je da se radi sa žrtvom, između akta nasilja do prijavljivanja istog, što sistem koji je definisala država, trenutno nedovoljno radi. I to jeste problem. Sistem se trenutno bavi nasilnikom, a ne žrtvom. Dakle, žrtva ostaje neprimijećena i moglo bi se reći i nezaštićena. Jedinu podršku za sada pružaju nevladine organizacije i upravo iz tog razloga, žene se danas sve više obraćaju za pomoć upravo ovim organizacijama, prije nego policiji ili Centar za socijalni rad(naročito one žene koje su se već razočarale u sistem, odnosno one koje su doživjele nasilje ponovo ili ga stalno doživljavaju).

Saradnja između institucija trenutno nije na zadovoljavajućem nivou i trebalo bi da se radi na tome da svako preuzme svoj dio odgovornosti, a zatim i da se radi na tome da se institucije što bolje povežu, da razmjenjuju informacije i da pomažu jedni drugima u radu. Za sprječavanje nasilja i za samu borbu protiv nasilja u državi, svakako je značajan i rad na prevenciji. Neophodno je krenuti od vrtića i škola, preko porodica, pa do zaposlenih u institucijama.

Sa svima njima treba nastaviti sa odgovarajućim programima edukacije, intenzivno raditi sa svima na razvijanju senzitivnosti, zatim na rješavanju konfliktnih situacija i posebno važno za nastavnike i profesore - obučiti ih da što lakše uoče znake nasilničkog ponašanja, ali i da ga na odgovarajući način riješe odnosno, da mu pristupe i ukoliko je to potrebno da ga i prijave nadležnim službama. Takođe, veoma je važno stalno sprovoditi javne, odnosno medijske kampanje, u kojima policija može biti nosilac ili aktivno učestvovati u sprovođenju kampanje . Pozitivni rezultati koje ovakve kampanje proizvode vidljivi su u vrlo kratkom vremenskom roku.

Odnosno, ovakve kampanje izuzetno pozitivno utiču na promjenu svijesti kod ljudi. Naravno, ove medijske kampanje nisu dovoljne. Treba ih kombinovati sa sistemima podrške, jer kampanje su tu samo da osnaže žene da prepoznaju i prijave nasilje.

Još jedan važan korak predstavlja nastavak aktivnosti na specijalizaciji lica zaposlenih u institucijama koje se bave problemima nasilja. Neophodno je da i sami profesionalci stalno prolaze kroz nove programe obuke, kako bi se i informisali o svemu što rade drugi organi, druge organizacije, a i kako bi postali osjetljiviji za neke od problema sa kojima se suočavaju u svakodnevnom radu, ili možda čak i usko specijalizovali za rad sa žrtvama. Na primjer, potrebno je imati policijskog službenika, tužioca i sudiju koji su se usko specijalizovali za rad sa žrtvama i izvršiocima nasilja u porodici, pa im u svom radu prilaze sa naročitom pažnjom, znaju kako da se ophode i šta je tačno potrebno ženama koje su pretrpjele, odnosno preživjele nasilje.

Crna Gora je prepoznala problem nasilja i sa njim se suočava i obračunava svakodnevno, kroz rad svojih institucija. Međutim i pored toga što postoji sistem za borbu protiv nasilja i što se svaka institucija i svi zaposleni u njoj trude da svoj posao obave valjano i do kraja, potrebno je još mnogo toga uraditi kako bi se u ovo pitanje pozitivno zaokružilo.

Baveći se isključivo djelom koje je nasilnik izvršio, država nepravedno nasilnika stavlja u centar pažnje, dok samu žrtvu „ostavlja po strani“, bez prijeko potrebne podrške i zaštite, barem tokom onog vremena „do“ izricanja presude, a vrlo često i kasnije, jer su kazne, kao što smo vidjeli – preblage i ne postižu cilj.

Neohodno je što prije ustanoviti kompletan sistem podrške žrtvama nasilja u porodici, osnažiti institucionalnu saradnju, raditi na međusobnom povezivanju i saradnji svih institucija koje učestvuju u borbi protiv nasilja, ali i na prevenciji, edukaciji i specijalizaciji.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem

Izvor(i) podataka

Zahvaljujući Ustavu Crna Gora je potpisnica mnogih međunarodnih pravnih akata koji su veoma značajni za priznavanje nasilja u porodici kao kršenja ljudskih prava po međunarodnom pravu i kao vida diskriminacije žena, kao i za priznavanje odgovornosti države za privatne akte nasilja nad ženama. Ustav takođe precizno definiše supermatiju (primat) međunarodnog prava nad unutrašnjim pravom, kojim se omogućava direktna primjena međunarodnih standarda i ratifikovanih konvencija u pravni poredak Crne Gore. U tom smislu član 9 Ustava CG jasno propisuje da su “potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i

Ustav Crne Gore

neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva”.

Prema podacima Uprave policije na teritoriji Crne Gore u 2025. godini, izvršeno je **968 krivičnih djela** iz člana **220** Krivičnog zakonika CG i **92** krivičnih djela koja se dovode u vezu sa nasiljem u porodici, a shodno elementima obilježja kvalifikovana su drugim kivičnim djelima, za koja je podnijeto **997 krivičnih prijava**.

Navedeni broj krivičnih djela učinjen je od strane **1037** lica, od kojih je **924** muškog pola (od kojih su **15** maloljetnih lica) i **113** ženskog pola (od kojih su **5** maloljetna lica). Žrtve izvršenih krivičnih djela nasilja u porodici su **1152** lica, **356** muškog i **796** ženskog pola. Od ukupnog broja žrtava, **141** su maloljetna lica, i to **59** muškog i **82** ženskog pola.

Uprava policije je u 2025. godini podnijela **567** prekršajnih prijava zbog izvršenih **709** prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Navedeni broj prekršaja učinjen je od strane **567** izvršilaca, od kojih je **391** muškog pola (od kojih su **4** maloljetna lica), i **176** ženskog pola (od kojih su **3** maloljetna lica).

Žrtve izvršenih prekršaja su **562** lica, od kojih su **246** muškog i **317** ženskog pola. Od ukupnog broja žrtava izvršenih prekršaja, **186** su maloljetna lica (**104** muškog i **82** ženskog pola).

U protekloj godini, policijski službenici su u skladu sa članom 28 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, u **4** slučaja naredili učiniocu nasilja udaljenje ili zabranu vraćanja u stan ili drugi prostor za stanovanje, i to: **4** OB Budva.

Takođe, službenici Uprave policije su, u skladu sa **čl. 37** Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, podnijeli **282** prijave za zanemarivanje.

Policija je predložila sudovima za prekršaje ukupno **88** zaštitnih mjera shodno Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici,

Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova, sa samostalnim organom uprave za 2025. godinu, Vlada Crne Gore, Ministarstvo unutrašnjih poslova

te pratila ukupno **159** zaštitnih mjera po osnovu rješenja sudova za prekršaje.

Postupajući u vezi sa događajima nasilja u porodici, policijski službenici su tokom **2025.** godine privremeno oduzeli **109** komada vatrenog oružja, od čega u legalnom posjedu **75** i nedozvoljeno držano (nelegalno) **34** komada vatrenog oružja.

U skloništa je upućeno **45** žrtava, od kojih su **9** maloljetna lica.

U toku 2025. godine registrovano je sedam slučajeva koja su ishodovala smrtnom posledicom i to:

Jedno KD (Ubistvo čl 143 KZCG), četiri KD (Teško ubistvo iz čl.144 KZCG), jedno KD (Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici iz čl 220 KZCG) i jedno KD (Ubistvo djeteta pri porođaju iz čl 146 KZCG):

Prisutan je trend rasta svih oblika nasilja, među kojima su najzastupljeniji: a) Nasilje u porodici i nasilje nad ženama; b) Nasilje nad predstavnicima medija; c) Nasilje kao oblik maloljetničke delikvencije; d) Nasilje na sportskim događajima; e) Politički motivisano nasilje. Nadalje, krijumčarenja roba, koje kako je poznato, donosi veliki profit (akcizne robe, cigarete), predstavlja kontinuiran rizik, zbog konstantne potražnje i vrijednosti proizvoda na crnom tržištu. Pored toga, prisutan je i problem zelenašenja, koji jepodstaknut socio-ekonomskim statusom građana-građanki.

Nivo povjerenja ispitanika u policiju u OEBS izvještaju "Percepcija policije u Crnoj Gori" , koje je sprovedeno decembra 2020. godine. Značajno je primijetiti da istraživanje predstavlja drugi talas OEBS istraživanja na ovu temu – prvo je sprovedeno krajem 2019. godine, što je omogućilo poređenje pojedinih rezultata. Za potrebe izrade izvještaja i prikupljanja podataka sprovedeno je kvantitativno

Strategija razvoja Uprave policije Crne Gore za period 2023–2026

Nacionalni plan za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope 2023-2027

istraživanje, na uzorku od 1007 punoljetnih ispitanika/a, 504 muškaraca i 503 žene.

Istraživanje "Percepcija policije u Crnoj Gori" koje je sproveda misija OSCE 2023 god.pokazuje da je 71% ispitanika smatralo da je Crna Gora bezbjedna ili donekle bezbjedna. Sa druge strane, kada se kombinuju kategorije "Donekle nebezbjedno" i "Uopšte nije bezbjedno", uočava se da je 24.9% ispitanika u 2023. godini, imalo negativnu percepciju bezbjednosti, što je povećanje za 5.8 procentnih poena u odnosu na 2022. godinu, kada je ovo ukupno negativno mišljenje iznosilo 19.1%. Ovo ukazuje na to da, iako većina smatra da je situacija bezbjedna ili donekle bezbjedna, postoji značajan i rastući dio populacije koji osjeća određeni stepen nesigurnosti.

Kada je bezbjednost u zajednici u pitanju, ukupno 80.6% stanovnika Crne Gore se u 2023. godini, osjećalo bezbjedno ili donekle bezbjedno. Ovo predstavlja smanjenje od 4 procentna poena u odnosu na 2022. godinu, kada je ukupan procenat bio 84.6%. U 2021. godini, ovaj ukupan procenat je bio niži, 82.1%, a u 2020. godini još niži, 78.4%. Sa druge strane, ako se kombinuju oni koji se osjećaju "Donekle nebezbjedno" sa onima koji se osjećaju "Uopšte nije bezbjedno", ukupno 17.7% ispitanika izražava neki stepen nesigurnosti u 2023. godini. To je povećanje u odnosu na 11.4% iz 2022. godine, što predstavlja rast od 6.3 procentna poena. U 2021. godini, ovaj ukupan negativni stav je bio 17.2%, a u 2020. godini, nešto veći, 21.4%. Ovi podaci pokazuju da je većina ispitanika izrazila pozitivnu percepciju bezbjednosti u svojim zajednicama u 2023. godini, iako je taj procenat nešto manji nego prethodne godine. Takođe, primjećen je porast u procentu onih koji se osjećaju

Percepcija policije u Crnoj Gori Rezultati anketnog istraživanja
<https://www.osce.org/files/f/documents/a/8/565168.pdf>

nebezbedno ili uopšte nebezbedno, što ukazuje na rastuću zabrinutost za bezbednost u zajednicama u Crnoj Gori

Kada se govori o spremnosti građana da prijave nasilje u porodici i kriminal, u slučajevima kada bi imali saznanje da se ove pojave odvijaju u njihovom okruženju, rezultati pokazuju da u odnosu na istraživanje sprovedeno 2019.god, zabilježen je određeni porast broja onih koji bi prijavili nasilje u porodici sa zbirnih 74.8% na 80.2%. Ipak, ovako visok procenat valja uzeti sa rezervom, jer ispitanici nisu bili suočeni sa realnom situacijom u kojoj bi stvarno morali donijeti odluku i prijaviti osobu iz njihovog okruženja. Najveći broj ispitanika/ca tvrdi da bi u slučaju da imaju saznanje o nasilju u porodici ovu pojavu sigurno prijavili policiji – ovaj stav podržala je natpolovična većina od 55.2% anketiranih. Slijede oni koji bi vjerovatno prijavili – 25.0%, zatim oni koji vjerovatno ne bi prijavili ovakav vid nasilja - 10.3%, dok je svega 5.0% ispitanika istaklo da sigurno ne bi prijavilo nasilje. Statistički značajna razlika postoji jedino u pogledu starosti ispitanika. Naime, uočljiva je negativna korelacija, tj. što je ispitanik mlađi, to je veća vjerovatnoća da će prijaviti nasilje. Tako, kumulativno 86.2% ispitanika mlađih od 35 godina tvrdi da bi prijavilo nasilje u porodici, dok isto važi za 80.3% ispitanika koji imaju između 35 i 54 godine, te 74.2% onih koji imaju 55 ili više godina.

Ako pogledamo samo sa finansijskog aspekta, istraživanje UNDP-a pokazuje da nasilje nad ženama košta državni budžet do 0,5% BDP ili oko 18 miliona eura godišnje – kako zbog oslabljene radne produktivnosti, tako i zbog odsustva žrtava nasilja sa posla“,

Istraživanje koje je sprovedeno na uzorku od 1.103 ispitanika iz crnogorskih opština, fokusirano na percepciju i iskustva sa nasiljem u porodici pokazuju sljedeće: Većina ispitanika

Podaci iz istraživanja UNDP

https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-01/nasilje_u_porodici_i_nasilje_nad_zenama_2017.pdf

(92%) veruje da postoji nasilje u porodici u Crnoj Gori. Da se nasilje uglavnom prijavljuje rijetko, ukazalo samo 3,5% ispitanika. Identifikovani uzroci uključuju zloupotrebu moći (29%), bolesti zavisnosti (22%), ekonomsku krizu (21%) i patrijarhalno društvo (18%). Najčešće žrtve su žene i deca, dok su muškarci identifikovani kao nasilnici, često supruzi ili bivši partneri. Četvrtina ispitanika smatra da postoje situacije gde je fizičko nasilje opravdano, naročito u kontekstu patrijarhalnih odnosa. Ispitanici često krive žrtve za nasilje zbog nesposobnosti da napuste nasilnika. Ispitanici manje prepoznaju latentne oblike nasilja poput kontrole komunikacije ili kretanja. Oko 13% ispitanika je izjavilo da su bili izloženi nasilju, dok je 38% izjavilo da poznaje nekoga ko je žrtva nasilja. Postoji nedovoljno poznavanje nadležnosti institucija koje pružaju pomoć žrtvama, kao i slabost u proceni rizika i nedostatak specijalizovanih službi. Žene iz manjinskih zajednica ili migrantkinje suočavaju se sa dodatnom diskriminacijom.

Istraživanje naglašava potrebu za poboljšanjem institucionalne podrške, bolju edukaciju o zakonskim procedurama i veću senzibilizaciju javnosti o problemu nasilja u porodici.

Monitoring sprovođenja Protokola o postupanju, prevnciji i zaštiti od nasilja koji je sproveo SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica pokazao je da Protokol iz niza razloga nije u pravoj mjeri zaživio u postupanju i radu službenika policije. Ključni nedostaci tiču se nejasnoće pojedinih članova Protokola, nemogućnost primjene u praksi zbog nedostatka kapaciteta u policijskim službama kao i nedostatka kvalitetne multisektorske saradnje sa službama na čiji rad su službenici policije direktno usmjereni. Kada su u pitanju kapaciteti često se ističe nedovoljan broj službenika angažovanih na

Analiza SOS telefona Podgorca o sprovođenju Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici

problematici porodičnog nasilja, posebno na sjeveru i jugu Crne Gore. Takođe, ističe se needukovanost i neinformisanost službenika policije, posebno onih koji na osnovu prijave za nasilje izlaze na teren, a koji nisu informisani o obavezama propisanim Protokolom kao ni formama koje ga prate.

Neke od ključnih preporuka date u ovom monitoring istraživanju su. Obezbijediti neophodne obuke za službenike policije koji izlaze na lice mjesta događaja; • U svim odjeljenjima bezbjednosti u Crnoj Gori obezbijediti inspektora zaduženog za porodično nasilje. • Obezbijediti veću angažovanost menadžment tima policije u pogledu dostupnosti neophodnih formi za postupanje u skladu sa Protokolom, posebno Upitnika za procjenu bezbjednosti • Poboljšati kvalitet zabilješki o postupanju u koje službenici policije na terenu unose sva saznanja do kojih se došlo na licu mjesta.

2.2. Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
<p>Nacionalni plan za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope 2023-2027</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sektorska analiza se oslanja na osnovnu svrhu i sljedeće ciljeve Nacionalnog plana za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) - osigurati brzi i objektivni odgovor svih policijskih službenika u slučajevima porodičnog i drugih oblika nasilja nad ženama na osnovu potpunog poštovanja prava žena na život i fizički integritet;

Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine

U nacionalnoj strategiji održivog razvoja do 2030. godine kao jedan od ključnih prioriteta definiše se Rodna ravnopravnost i zaštita od nasilja.

Operativni ciljevi Nacionalnog plana :

- Operativni cilj 1. Obezbijediti unapređenje i zaštitu prava svakoga, posebno žena i osoba drugačijih rodni identiteta da živi slobodno od nasilja kako u javnoj tako i u privatnoj sferi u skladu sa principima jednakosti i nediskriminacije
- Operativni cilj 3. Postizanje ravnopravnosti polova i sprečavanje nasilja nad ženama kroz promjenu društvenog i kulturnog ponašanja žena, muškaraca i osoba drugačijih rodni identiteta iskorjenjivanje predrasuda i rodni stereotipa, adekvatne obuke svih stručnjaka, kao i programe za počinioc nasilja kako bi se spriječila dalja viktimizacija žrtava rodno zasnovanog nasilja.
- Operativni cilj 5.2. Eliminirati sve oblike nasilja nad svim ženama i djevojkama u javnoj i privatnoj sferi, uključujući trgovinu ljudima, seksualne i druge oblike eksploatacij

Protokol o postupanju u slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u porodici

Protokol o postupanju u slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u porodici propisuje da efikasna zaštita žrtava nasilja počiva na principima zaštite od nasilja u porodici i nasilja prema ženama, snažnoj među-institucionalnoj saradnji koja podrazumjeva jasno iskazanu volju i namjeru i jasno definisano i usklađeno postupanje svih institucija i organizacija u sistemu zaštite i prevencije nasilja. Multidisciplinarni odgovor podrazumjeva da zaštita, prava, potreba i dostojanstva žrtve

	<p>moraju u svim okolnostima biti u fokusu postupanja svih institucija, te propisuje sledeće opšteprihvaćene principe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezbjednost (sigurnost) žrtve je prioritet u radu 2. Bezbjednost i dobrobit djeteta kroz osiguranje bezbjednosti i podršku atonomiji nenasilnog roditelja 3. Za nasilno ponašanje odgovoran je isključivo učinilac 4. Sve intervencije treba da uzmu u obzir nejednakost moći između žrtve nasilja i nasilnika 5. Poštovanje prava, potreba i dostojanstva žrtve 6. Hitnost postupanja se usaglašava sa procjenom opasnosti situacije i ugroženosti žrtve 7. Institucije su, u okviru svojih uloga, nadležnosti i misija, odgovorne da zaustave nasilje i preduzmu mjere zaštite, rukovodeći se principom dužne pažnje 8. Podizanje stručnih kompetencija kroz planske, rodno senzitivne edukacije i afirmaciju primjera dobre prakse
--	--

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatore za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
<ul style="list-style-type: none"> • Cilj Ministarstva unutrašnjih poslova je da, u saradnji sa civilnim sektorom obezbijedi realizaciju aktivnosti u cilju implementacije Strategija Crne Gore čija implementacija mjera i aktivnosti je u direktnoj vezi sa nadležnostima ovog ministarstva, te da znatno unaprijedi saradnju Ministarstva i 	<ul style="list-style-type: none"> • Održana 4 okrugla stola Broj okruglih stolova, radionica, obuka, na temu „Unapređenje policijske prakse u slučajevima rodno zasnovanog nasilja i femicida na osnovu dosadašnjih praksi i istraživanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o sprovođenju Nacionalnog plana za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope 2023-2027 • Izvještaj GREWIO komiteta o sprovođenju istanbulske konvencije • Izvještaji Vladinog Operativnog tima za borbu protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama • Izvještaji NVO nosioca projekata

<p>civilnog sektora, kako kroz projektne zadatke samog resora, tako i projekte koji budu ponuđeni od strane civilnog sektora, sa akcentom na prevenciju, zaštitu i podršku ženama žrtvama rodno zasnovanog nasilja</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realizacija aktivnosti s ciljem prepoznavanja potreba žrtava nasilja radi lakše procjene rizika u skladu sa međunarodno priznatim pravilima i standardima i pratiti njihovu primjenu. - Realizacija aktivnosti u cilju jačanja kapaciteta policijskih službenika/ca za efikasan odgovor na nasilje nad ženama i nasilje u porodici 	<ul style="list-style-type: none"> • Izrađen vodič za mapiranje potreba žrtava, procenu rizika i zaštitu od nasilja u porodici • Istraživanje o postupanju policijskih službenika prilikom intervencija po prijavama za nasilje u porodici i nasilje nad ženama (urađeno jedno istraživanje) <ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj obuka i broj polaznika/ca (policijskih službenika/ca) na temu "Pružanje podrške ženama sa iskustvom nasilja u skladu sa principima dužne pažnje" ✓ Broj obuka i broj polaznika/ca (policijskih službenika/ca) na temu "Postupanje u skladu sa Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici" ✓ Broj obuka i broj polaznika/ca multisektorskih okruglih stolova, radionica, obuka, na temu razmjene znanja i iskustava i razvoja multisektorske saradnja ✓ Broj obuka i broj polaznika/ca na temu seksualnog nasilja i proganjanja ✓ Obuhvat službenika/ca policije iz sektora policije opšte nadležnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Izveštaji komisije za dodjelu sredstava NVO ✓ Izveštaj ustanove nadležne za akreditaciju obuka
--	---	---

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2022. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2027. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
<p>Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2025-2029. Godine</p> <p>Nacionalni plan za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope 2023-2027</p> <p>Strateški cilj 1. Zaštita žena od svih vidova nasilja i sprečavanje, procesuiranje i eliminisanje nasilja nad ženama i nasilja u porodici.</p> <p>Strateški cilj 2. Pružanje podrške i pomoći organizacijama i organima unutrašnjih poslova u djelotvornoj saradnji da bi se usvojio obuhvatni pristup eliminisanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici.</p>	<p>Budući da složenost borbe protiv nasilja u porodici podrazumijeva neophodnost učešća velikog broja institucija različite nadležnosti, te da je njihova međusobna saradnja od neprocjenjive važnosti, realizacijom projekata u okviru javnog konkursa doprinijeće se nastavku saradnje sa organizacijama civilnog društva u svim segmentima borbe protiv nasilja u porodici, kako bi se implementirali ciljevi zacrtani relevantnim Strategijama i kreirale pozitivne prakse u ovoj oblasti.</p> <p>Civilno društvo se, kroz javni poziv, shvata kao partner Ministarstva unutrašnjih poslova a njihovo uključivanje u sferu razvijanja rodno osjetljivog policijskog postupanja može značajno da doprinese uvođenju većeg broja različitih programa, uz smanjenje troškova i poboljšanje kvaliteta usluga. Značajan doprinos kvalitetu planiranih programa je mogućnost direktnog kontakta sa korisnicima, senzibilisanost u odnosu na korisnike/ce, inovativnost, dobro poznavanje potreba ciljnih grupa u lokalnoj zajednici u kojoj su aktivne. OCD u Crnoj Gori su razvile svoje ekspertize, stekle zavidno iskustvo i znanja u predmetnim oblastima i poseduju fleksibilnost i efikasnost koju ne poseduju institucije u sistemu.</p> <p>Prednost OCD je svakako i njihov intenzivni angažman u sprovođenju kampanja, edukaciji opšte i stručne javnosti,</p>

	širenju informacija o pravima korisnika i načinima ostvarivanja tih prava, promociji postojećih servisa, što povećava dostupnost usluga, osnažuje ugrožene grupe i podiže svijest javnosti o problemima rodno zasnovanog nasilja. OCD često uspijevaju da doprinesu poboljšanju položaja marginalizovanih grupa, pružajući usluge i onima do kojih ni državne institucije ne dopiru. Izradom i distribucijom brošura i medijskim nastupima kroz promociju zajedničkog djelovanja institucija sistema i NVO sektora uticaće se na promjenu svijesti građana prema ovoj društveno negativnoj pojavi.
--	--

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2027. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
„Zajedno za sigurnost žrtava – osnažen institucionalni odgovor”	60 000	Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, UNDP, OEBS

4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2026. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe
- 1. Žrtve porodičnog i rodno zasnovanog nasilja Prema podacima relevantnih organizacija i institucija, žrtve porodičnog i rodno zasnovanog nasilja čine značajnu grupu u Crnoj Gori. Prema istraživanjima, značajan broj žena u Crnoj Gori doživljava neki oblik nasilja tokom svog života. Očekivani broj korisnica 100

Potrebe žrtve porodičnog i rodno zasnovanog nasilja iz pozicije policijskih organa sigurnost i hitna zaštita od nasilnika, informacije o pristupu pravnim uslugama, uključujući podršku u procesuiranju nasilnika, kao i informacije i upućivanje na postojeće servise podrške u državnim organima i nevladinim organizacijama.

2. Šira javnost – građani Crne Gore

Ova grupa uključuje cijelu populaciju Crne Gore, koja broji oko 620,000 stanovnika. Očekivani obuhvat kroz projeke usmjerene na medijske kampanje je 100,000.

Potrebe šire javnosti su edukacija i podizanje svijesti što podrazumijeva informisanje o problemu nasilja nad ženama i u porodici, prevenciji, zakonskim obavezama i mogućnostima podrške, edukacija o rodnoj ravnopravnosti i važnosti poštovanja prava žena i osnaživanje zajednice da pruži podršku žrtvama i prijavi nasilje.

3. Policijski službenici radno angažovani po liniji rada suzbijanja nasilja u porodici

Minimum 60 službenika policije specijalizovani za rad na slučajevima porodičnog i rodno zasnovanog nasilja.

Potrebe ove ciljne grupe su obuka i edukacija koja podrazumijeva stalno unapređenje znanja o prepoznavanju, reakciji i prevenciji nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja, dovoljno resursa za efektivno reagovanje, uključujući tehnološke, pravne i logističke resurse, kao i efikasnu komunikaciju i koordinaciju sa drugim institucijama i organizacijama za pružanje sveobuhvatne zaštite žrtvama.

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
“Zajedno za sigurnost žrtava – osnažen institucionalni odgovor „osam (8)	

4.4. Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa: ☐ Zajedno za sigurnost žrtava – osnažen institucionalni odgovor	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 7 000 EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: 10 000 EURA

NAPOMENA: stavom 4 člana 32ž Zakona o NVO, definisano je: **“Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.”**

KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

4.5. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovale u konsultacijama
Javni poziv za konsultacije o Nacrtu sektorske analize nevladinim organizacijama čija su područja djelovanja zaštita od nasilja u porodici objavljen na portalu E uprave Crne Gore		SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica; SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Berane ; SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Ulcinj SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Bljelo Polje ; SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Plav; Otvoreni centar Bona fide Pljevlja; NVO Sigurna ženska kuća; SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić

5. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

5.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje

	konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
„ Zajedno za sigurnost žrtava – osnažen institucionalni odgovor „	Tri (3)	

Ovjera ministra:

Danilo Šaranović		
_____ Ime i prezime	M.P.	_____ Potpis